

Spis treści

Wykaz skrótów	15
Wstęp	19

Część pierwsza. TEORIA INTEGRACJI, STRUKTURA I CHARAKTER UNII EUROPEJSKIEJ ORAZ ZASADY JEJ DZIAŁANIA

ROZDZIAŁ I. Problem modelu prawnego procesu integracji europejskiej i zarządzania w ramach unii europejskiej (Jan Barcz)	23
1. Traktat z Lizbony – ważny etap debaty nad ustrojem Unii Europejskiej	23
2. Punkt odniesienia: pojęcie organizacji międzynarodowej	26
2.1. Pojęcie organizacji międzynarodowej	26
2.2. Charakter prawny Unii Europejskiej	27
3. Polityczne manowce: próby klasyfikacji Unii Europejskiej w kategoriach państwa	30
3.1. Uwarunkowania polityczne i prawne	30
3.2. Pojęcia konfederacji i państwa federalnego jako punkty odniesień do klasyfikacji Unii Europejskiej	31
3.2.1. Unia Europejska a pojęcie konfederacji (związku państw, związku państwowego)	31
3.2.2. Unia Europejska a pojęcie państwa federalnego (państwa związkowego)	32
4. Znaczenie idei federalizmu dla procesu integracji europejskiej	35
5. Traktat z Lizbony: organizacja międzynarodowa jako finalny model prawny integracji europejskiej	36
6. Unia Europejska a państwa członkowskie: zarządzanie wspólnymi sprawami	38
6.1. Szczególna współzależność	38
6.2. Modele współzależności	38
6.3. Koncepcja kompleksowej współzależności integracyjnej	42
7. Wymóg sprawnego państwa (budowanie państwa) w procesie integracji europejskiej	45

Literatura uzupełniająca	47
Zagadnienia egzaminacyjne	47
ROZDZIAŁ II. Rozwój strukturalny procesu integracji europejskiej	
<i>(Jan Barcz)</i>	49
1. Od Wspólnot do Unii Europejskiej	49
2. Ustanowienie Unii Europejskiej	52
3. Struktura Unii Europejskiej	54
4. Wspólne wartości i cele Unii Europejskiej	55
5. Członkostwo w Unii Europejskiej	57
5.1. Proces rozszerzenia	57
5.2. Wystąpienie z Unii Europejskiej	58
5.3. Wykluczenie z Unii Europejskiej	59
5.4. Zawieszenie w prawach państwa członkowskiego	60
5.5. Czy Unię można rozwiązać?	61
6. Terytorialny zakres obowiązywania traktatów stanowiących podstawę Unii Europejskiej	62
Literatura uzupełniająca	62
Zagadnienia egzaminacyjne	63
ROZDZIAŁ III. Zasady działania Unii Europejskiej <i>(Anna Wyrozumska)</i>	64
1. Uwagi ogólne	64
2. Zasada przyznania kompetencji	67
2.1. Uwagi ogólne	67
2.2. Wybór właściwej podstawy prawnej	68
2.3. Zasady podziału kompetencji	73
2.3.1. Kompetencje wyłączne Unii	73
2.3.2. Kompetencje dzielone	74
2.3.3. Kompetencje wspierające, koordynacyjne i uzupełniające	76
2.4. Zasada pierwszeństwa prawa Unii a podział kompetencji	77
2.5. Ograniczanie kompetencji Unii	78
2.5.1. Zasada pomocniczości	79
2.5.2. Zasada proporcjonalności	80
3. Zasada poszanowania równości i tożsamości narodowej państw członkowskich	82
4. Sprawy należące do wyłącznych kompetencji państw członkowskich	83
5. Zasada lojalnej współpracy	85
6. Zasada efektywności	87
7. Zasada równowagi instytucjonalnej	88
8. Zasada poszanowania godności osoby ludzkiej, wolności, demokracji, równości, państwa prawnego oraz poszanowania praw człowieka	90
8.1. Tożsamość europejska	90
8.2. Zasada poszanowania godności osoby ludzkiej	91
8.3. Zasada poszanowania wolności	91
8.4. Zasada demokracji	91
8.5. Zasada poszanowania państwa prawnego/zasada rządów prawa	97
8.5.1. Zasada pewności prawa	97
8.5.2. Zasada nieretroakcji	98

8.5.3. Zasada ochrony uprawnionego oczekiwania (ochrony zaufania)	99
8.6. Zasada niedyskryminacji (równości)	101
8.7. Zasada poszanowania praw podstawowych	104
8.7.1. Uwagi ogólne	104
8.7.2. Karta praw podstawowych Unii Europejskiej	110
8.7.3. Przystąpienie Unii do Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności	115
8.7.3.1. Skargi przeciwko państwom członkowskim	115
8.7.3.2. Skargi przeciwko Unii	116
Literatura uzupełniająca	117
Zagadnienia egzaminacyjne	117

Część druga. INSTYTUCJE I ORGANY

ROZDZIAŁ IV. Rada Europejska, Parlament Europejski, Rada, Komisja i Trybunał Obrachunkowy *(Maciej Górka)* .....

1. Uwagi ogólne	121
2. Rada Europejska	122
2.1. Skład	122
2.2. Organizacja pracy	124
2.3. Funkcje	125
3. Parlament Europejski	128
3.1. Skład i status członków	129
3.2. Struktura wewnętrzna i organizacja pracy	132
3.2.1. Prezydium	132
3.2.2. Konferencja Przewodniczących	132
3.2.3. Konferencja Przewodniczących Komisji	133
3.2.4. Grupy polityczne	133
3.2.5. Komisje parlamentarne	134
3.2.6. Sekretariat Generalny	136
3.2.7. Organizacja pracy	136
3.3. Funkcje	136
3.3.1. Funkcje prawodawcze	136
3.3.2. Funkcje budżetowe	137
3.3.3. Funkcje kontrolne	137
3.3.3.1. Prawo petycji	137
3.3.3.2. Komisje śledcze	138
3.3.3.3. Pytania pisemne i ustne	138
3.3.3.4. Obowiązki składania sprawozdań Parlamentowi	138
3.3.3.5. Możliwość zgłoszenia wotum nieufności wobec Komisji Europejskiej	139
3.3.3.6. Prawo skargi do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej	139
3.3.4. Funkcje kreacyjne	139
3.3.5. Funkcje międzynarodowe	139
4. Rzecznik Praw Obywatelskich	140
5. Rada Unii Europejskiej	141
5.1. Skład i status członków	141

5.2. Struktura wewnętrzna i organizacja pracy	142
5.3. Funkcje Rady	146
5.3.1. Funkcje prawodawcze	146
5.3.2. Funkcje kreacyjne	147
5.3.3. Funkcje kontrolne	148
5.3.4. Funkcje międzynarodowe	148
6. Komisja	149
6.1. Skład i status członków	149
6.2. Struktura wewnętrzna i organizacja pracy	151
6.3. Funkcje	153
6.3.1. Funkcje kontrolne	154
6.3.2. Funkcje decyzyjne	154
6.3.3. Funkcje wykonawcze	155
6.3.4. Funkcje międzynarodowe	155
7. Trybunał Obrachunkowy	156
7.1. Skład i status członków	156
7.2. Struktura wewnętrzna i organizacja pracy	157
7.3. Funkcje	157
Literatura uzupełniająca	159
Zagadnienia egzaminacyjne	160
ROZDZIAŁ V. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej (Maciej Górka)	161
1. Trybunał Sprawiedliwości	162
1.1. Skład i status członków	162
1.2. Struktura wewnętrzna	163
1.3. Właściwość	164
2. Sąd	166
2.1. Skład i status członków	166
2.2. Struktura wewnętrzna	166
2.3. Właściwość	167
3. Sądy wyspecjalizowane	168
3.1. Uwagi ogólne	168
3.2. Sąd do spraw Służby Publicznej Unii Europejskiej	169
4. Postępowanie	170
4.1. Wszczęcie postępowania i procedura pisemna	170
4.2. Reprezentacja	171
4.3. Środki przygotowawcze i sprawozdanie na rozprawę	171
4.4. Rozprawa jawna i opinia rzecznika generalnego	172
4.5. Wyroki	172
4.6. Koszty postępowania	172
4.7. System językowy	172
Literatura uzupełniająca	173
Zagadnienia egzaminacyjne	174
ROZDZIAŁ VI. Instytucje i organy Unii Gospodarczej i Walutowej oraz Europejski Bank Inwestycyjny (Maciej Górka)	175
1. Europejski Bank Centralny	175
1.1. Struktura wewnętrzna	176

1.1.1. Rada Prezesów	176
1.1.2. Zarząd	177
1.1.3. Rada Ogólna	178
1.2. Funkcje	178
2. Komitet Ekonomiczno-Finansowy	179
2.1. Skład	179
2.2. Funkcje	180
2.3. Struktura wewnętrzna i organizacja pracy	180
3. Europejski Bank Inwestycyjny	181
3.1. Struktura wewnętrzna	182
3.1.1. Rada Gubernatorów	182
3.1.2. Rada Dyrektorów	182
3.1.3. Komitet Zarządzający	183
3.2. Funkcje	183
Literatura uzupełniająca	185
Zagadnienia egzaminacyjne	185
ROZDZIAŁ VII. Organy doradcze i agencje Unii Europejskiej (Maciej Górka) ...	187
1. Komitet Ekonomiczno-Społeczny	187
1.1. Skład i status członków	187
1.2. Struktura wewnętrzna i organizacja pracy	190
1.3. Funkcje	192
2. Komitet Regionów	193
2.1. Skład i status członków	193
2.2. Struktura wewnętrzna i organizacja pracy	194
2.3. Funkcje	196
3. Agencje Unii Europejskiej	197
3.1. Uwagi ogólne	197
3.2. Funkcje agencji	198
3.3. Struktura i sposób działania	199
Literatura uzupełniająca	200
Zagadnienia egzaminacyjne	201
ROZDZIAŁ VIII. System instytucjonalny wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa (Jan Barcz)	202
1. Uwagi wstępne	202
2. Rozwój instytucjonalny Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa	203
3. Instytucje, organy i agencje Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa ...	206
4. Procedura podejmowania decyzji	212
5. Podsumowanie	212
Literatura uzupełniająca	213
Zagadnienia egzaminacyjne	213
Część trzecia. PRAWO UNII EUROPEJSKIEJ	
ROZDZIAŁ IX. Pojęcie prawa Unii Europejskiej i zasady jego działania (Anna Wyrozumska)	217
1. Prawo pierwotne i prawo stanowione w Unii Europejskiej	217

2. Zasady działania prawa Unii	219
2.1. Zasada bezpośredniego stosowania/skutku bezpośredniego	219
2.1.1. Autonomia prawa Unii	219
2.1.2. Kryteria bezpośredniego stosowania	222
2.1.3. Skutek bezpośredni wertykalny i horyzontalny	225
2.1.4. Zasada pierwszeństwa prawa Unii	226
2.1.5. Bezpośredni skutek rozporządzeń	229
2.1.6. Bezpośredni skutek decyzji	231
2.1.7. Bezpośredni skutek dyrektyw	232
2.1.7.1. Skutek wertykalny	232
2.1.7.2. Brak skutku horyzontalnego dyrektyw	235
2.1.7.3. Pojęcie państwa	236
2.1.8. Bezpośredni skutek umów zawartych przez Unię	237
2.2. Zasada pośredniego stosowania/skutku pośredniego – wymóg zgodnej wykładni prawa krajowego	239
2.3. Incydentalny horyzontalny skutek dyrektyw	242
2.4. Skutek obiektywny dyrektyw	244
2.5. Odpowiedzialność odszkodowawcza państwa członkowskiego za naruszenie prawa Unii	246
2.5.1. Odpowiedzialność za brak transpozycji dyrektywy	246
2.5.2. Odpowiedzialność za akty prawodawcze	247
2.5.3. Odpowiedzialność za akty administracyjne i inne naruszenia	249
2.5.4. Odpowiedzialność za orzeczenia sądowe	250
2.6. Dochodzenie roszczeń opartych na prawie Unii przed sądami krajowymi	251
2.7. Sprawy wnoszone do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej – krótki przegląd	256
2.7.1. Podstawowe skargi wnoszone do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej	257
2.7.1.1. Skarga na niewywiązywanie się państwa członkowskiego z zobowiązań (art. 258 i 259 TFUE)	257
2.7.1.2. Skarga o stwierdzenie nieważności aktu Unii (art. 263 TFUE)	258
2.7.1.3. Skarga na bezczynność (art. 265 TFUE)	260
2.7.1.4. Skarga odszkodowawcza (art. 268 i 340 TFUE)	260
2.7.2. Postępowanie niesporne	261
2.7.2.1. Postępowanie w związku z pytaniami prejudycjalnymi (art. 267 TFUE)	261
2.7.2.2. Badanie zgodności umowy międzynarodowej z Traktatami (art. 218 ust. 11 TFUE)	262
3. Odmienności wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa oraz przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości	262
3.1. Środki przyjęte po wejściu w życie Traktatu z Lizbony	262
3.2. Środki przyjęte przed wejściem w życie Traktatu z Lizbony	264
Literatura uzupełniająca	266
Zagadnienia egzaminacyjne	266

ROZDZIAŁ X. Źródła prawa Unii Europejskiej (Anna Wyrozumska)	267
1. Pojęcie źródeł prawa	267
2. Prawo pierwotne	268
2.1. Traktaty	269
2.2. Akty konstytucyjne Rady lub Rady Europejskiej	270
2.3. Ogólne zasady prawa	271
3. Umowy międzynarodowe Unii	272
3.1. Kompetencje do zawarcia umowy międzynarodowej	272
3.2. Skutki prawne zawartych umów	276
3.3. Umowy mieszane	277
4. Prawo wtórne	278
4.1. Akty o charakterze ustawodawczym, delegowanym i wykonawczym	278
4.2. Podstawowe formy aktów instytucji	282
4.2.1. Rozporządzenie – instrument ujednolicania prawa Unii	283
4.2.2. Dyrektywa – instrument harmonizacji prawa	284
4.2.3. Decyzja	288
4.2. Inne akty	289
4.3.1. Zalecenia i opinie	289
4.3.1.1. Zalecenia	289
4.3.1.2. Opinie	290
4.3.2. Porozumienia międzyinstytucjonalne	291
4.3.3. Instrumenty nieformalne	291
5. Akty powiązane z prawem Unii	292
5.1. Umowy zawarte między państwami członkowskimi	292
5.2. Akty przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w Radzie ..	293
6. Akty wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa	294
7. Akty przyjęte przed 1 grudnia 2009 r. w zakresie współpracy policyjnej i sądowej w sprawach karnych	301
Literatura uzupełniająca	305
Zagadnienia egzaminacyjne	305
ROZDZIAŁ XI. Procedury stanowienia prawa Unii Europejskiej (Jan Barcz) ...	306
1. Wstęp	306
2. Traktaty stanowiące Unię	306
2.1. Procedura zawierania Traktatów stanowiących podstawę Unii	307
2.2. Procedura przyjęcia traktatów rewizyjnych	307
2.2.1. Zwykła procedura zmiany	308
2.2.2. Modyfikacja Traktatów stanowiących Unię (procedura kładki)	309
2.3. Procedura zawierania traktatów akcesyjnych	310
3. Zawieranie umów międzynarodowych przez Unię Europejską z państwami trzecimi lub organizacjami międzynarodowymi	311
4. Stanowienie unijnego prawa pochodnego	314
4.1. Uwagi wstępne	314
4.2. Stanowienia aktów ustawodawczych	314
4.3. Stanowienie aktów nieustawodawczych	316
4.4. Podpisywanie aktów prawa pochodnego Unii Europejskiej	317
4.5. Publikacja aktów prawa pochodnego Unii Europejskiej	317

4.6. Wejście w życie aktów prawa pochodnego Unii Europejskiej	318
5. Formuła podejmowania w Radzie decyzji większością kwalifikowaną	318
Literatura uzupełniająca	321
Zagadnienia egzaminacyjne	321
ROZDZIAŁ XII. Zapewnianie efektywności prawu Unii Europejskiej	
w Polsce (Anna Wyrozumska)	323
1. Bezpośrednie stosowanie prawa pierwotnego Unii Europejskiej	323
1.1. Podstawy prawne	323
1.2. Orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z 19 grudnia 2006 r. w sprawie podatku akcyzowego na samochody używane	326
2. Bezpośrednie stosowanie i prymat prawa pochodnego Unii Europejskiej	328
2.1. Prymat prawa Unii Europejskiej w stosunku do Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej	330
2.1.1. Akceptacja prymatu w stosunku do konstytucji przez inne państwa członkowskie – na przykładzie Niemiec	330
2.1.2. Konstytucyjny pluralizm	334
2.2. Stanowisko polskiego Trybunału Konstytucyjnego	334
2.2.1. Orzeczenie z 11 maja 2005 r. w sprawie Traktatu akcesyjnego	334
2.2.2. Orzeczenie z 27 kwietnia 2005 r. w sprawie Europejskiego Nakazu Aresztowania	336
3. Podsumowanie	338
Literatura uzupełniająca	338
Zagadnienia egzaminacyjne	338
ROZDZIAŁ XIII. Rola parlamentów narodowych (Jan Barcz)	340
1. Rosnąca rola parlamentów narodowych w ramach „kompleksowej współzależności integracyjnej”	340
2. Kształtowanie się roli parlamentów narodowych do wejścia w życie Traktatu z Lizbony	341
3. Umocnienie roli parlamentów narodowych na mocy Traktatu z Lizbony	344
3.1. Rola parlamentów narodowych w debacie nad reformą ustrojową Unii Europejskiej	344
3.2. Postanowienia Traktatu z Lizbony	345
3.2.1. Generalne wzmocnienie roli parlamentów narodowych	345
3.2.2. Mechanizm nadzorowania zasady pomocniczości	347
3.2.3. Inne postanowienia Traktatu z Lizbony odnoszące się do parlamentów narodowych	350
4. Krajowy mechanizm współdziałania parlamentu i rządu w sprawach Unii Europejskiej	352
4.1. Różnorodność dotychczasowych rozwiązań	352
4.2. Zasadnicza zmiana wprowadzona na mocy Traktatu z Lizbony	353
Literatura uzupełniająca	354
Zagadnienia egzaminacyjne	354
Aneks	356
1. Ustawa z 8 października 2010 r. o współpracy Rady Ministrów z Sejmem i Senatem w sprawach związanych z członkostwem Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej	356

2. Ustawa z 6 maja 2005 r. o Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego oraz o przedstawicielach Rzeczypospolitej Polskiej w Komitecie Regionów Unii Europejskiej (Dz.U. Nr 90, poz. 759)	363
3. Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 11 maja 2005 r., K. 18/2004 (OTK 2005, nr 5A, poz. 49) (wyjątki)	369
Skorowidz	399